

FİLİSTİNLİLER 73. YILINDA NEKBE'Yİ YAŞAMAYA DEVAM EDİYOR

Kadriye Sınmaz - Ahmet Faruk Asa

Referans için: Sınmaz, Kadriye - Asa, Ahmet Faruk. "Filistinliler 73. Yılında Nekbe'yi Yaşamaya Devam Ediyor". İNSAMER 09.05.2021.

Analiz

Nekbe'nin 73. yıldönümü yaklaşırken İsrail, Kudüs'te Filistinlilere yönelik şiddetin dozunu her geçen gün artırıyor. Ramazan ayının başından beri hissedilen gerginlik Harem-i Şerif ve Şeyh Cerrah mahallesi başta olmak üzere farklı bölgelerde İsrail polisinin Filistinlilere doğrudan saldırılarına dönüştü.

İşgalci İsrail rejimi, Ramazan'ın ilk günlerinde Mescid-i Aksa'nın Şam Kapısı önündeki oturma alanlarını barikatlarla kapattı ve Mescid-i Aksa'da okunan ezanı engellemeye çalıştı. Filistinlilerin İsrail'in Aksa'da aldığı keyfi kararları protesto etmek için bir araya gelmesi bölgede taraflar arasında gerginliğin artmasına yol açtı. İsrail, gençlerin yoğunlukta olduğu Filistinli eylemcilere plastik mermiler ve ses bombalarıyla orantısız güç kullanarak müdahale etti. Yaşanan olaylarda 200'ün üzerinde Filistinli İsrail güçleri tarafından yaralandı. Birçok kişi de gözaltına alındı.

İsrail'in sistematik şiddetinin sürdüğü diğer bir bölge de Harem-i Şerif'e yaklaşık 2 km uzaklıkta bulunan Şeyh Cerrah mahallesidir. 1948 yılında Nekbe ile evlerinden sürgün edilmiş 28 aile 1956'da Ürdün ve UNRWA tarafından buraya yerleştirilmiştir. Altı Gün Savaşı'nda (1967) İsrail'in Doğu Kudüs'ü işgal etmesinin ardından mahalle sakinlerine yönelik Siyonist derneklerin baskıları hissedilmeye başlanmış, ilk fiili gelişme 2008 yılında yaşanmıştır. 2008 ve 2009 yıllarında üç aile evlerinden çıkarıldıktan sonra 2019'da Kudüs Sulh Mahkemesi 12 Filistinli ailenin 2021 yılının başında da 7 ailenin daha evlerini boşaltması kararını aldı. Yahudi yerleşimciler bu kararlara dayanarak Filistinli aileleri zorbalıkla ve silah zoruyla evlerinden çıkarmaya çalışmaktadır. 1967 yılındaki savaşta Kudüs'ün İsrail'in eline geçmesinin Yahudiler tarafından kutlandığı "Kudüs Günü"nü yıldönümü sebebiyle önümüzdeki günlerde gerginliğin süreceği tahmin edilmektedir.

İşgal altındaki Filistin topraklarında yaşananlar, İngiliz mandası döneminde (1917-1948) başlayan ve 1948’de “devlet” kimliğinde kurumsallaşan İsrail şiddetinin devamı niteliğindedir. 1967 yılındaki savaşta kutsal alanların içinde bulunduğu Doğu Kudüs’ü işgal etmesinin ardından İsrail bölgeyi çok boyutlu bir Yahudileştirme planına tabi tutmaktadır. Doğu Kudüs’ü demografik ve fiziksel açıdan Yahudileştirmenin ilk adımlarını Filistinlilerin evlerini yıkmak, kutsallarına saldırarak varlıklarını yok saymak, resmi işlemlerde işgal yönetimine bağımlı kılınarak otoritelerini ortadan kaldırmak oluşturmaktadır.

Tutuklananların ailelerini cezalandırmak için veya idari ve askeri sebeplerle 1967’den bu yana Doğu Kudüs’te Filistinlilere ait en az 5 bin evin İsrail tarafından yıkıldığı bilinmektedir. Ayrıca Filistinli Arapların kendi aralarında konut satışının yasaklanması, ikamet ve oturma izinlerinin keyfi olarak iptal edilmesi, yeni inşaat yapımı için izin alınmasının zorlaştırılması ve yeterli gerekçe olmaksızın Filistinlilerin miras hakkından men edilmesi gibi uluslararası insancıl hukuk ilkeleriyle teminat altına alınan mülkiyet haklarına aykırı eylemler İsrail’in devlet politikası haline gelmiş durumdadır.

Diğer taraftan inanç ve ibadet özgürlüğünün ihlali kapsamında Müslümanların kutsalına yönelik saldırıların tarihi de işgalin ilk yıllarına dayanmaktadır. 1969’da Avustralyalı fanatik bir Hristiyan olan Michael Rohan’ın Mescid-i Aksa’yı kundaklaması ve saldırı sonucunda mescidin üçte birinin kullanılamaz hâle gelmesi zihinlerdeki tazeliğini korumaktadır. Sonraki yıllarda fanatik Yahudiler birçok defa Mescid-i Aksa’ya yönelik bombalı saldırı girişiminde bulunmuştur.

1967’den bu yana Doğu Kudüs’te Filistinlilere ait en az 5 bin ev İsrail tarafından yıkıldı.

Müslümanların Harem bölgesine girişi farklı gerekçelerle sık sık kısıtlanırken Yahudiler İsrail polisinin gözetiminde Aksa’ya baskınlar düzenleyerek Müslümanları provoke etmektedir. Son günlerde doğrudan Mescid-i Aksa’da ibadet edenlere yönelik İsrail polisinin saldırıları Müslümanların kutsalı üzerinden provakasyonların sürdüğünün en güncel örnekler olmuştur. Öte yandan İsrail, Harem bölgesinde Yahudilere ait kalıntılar aramak gerekçesiyle 1967’den bu yana sürdürdüğü kazı çalışmaları ile Mescid-i Aksa başta olmak üzere birçok camiye, okula, eve ve Müslüman mezarlığına zarar vermektedir. Yer altındaki tünellere Yahudi ibadethaneleri açan İsrail, Doğu Kudüs topraklarının altını dahi Yahudileştirmektedir.

Siyonist rejim, Kudüs’teki Müslüman varlığını ekarte etmeye çalışırken Filistinlilerin topraklarını ve boş arazileri kamulaştırarak buralara Yahudi yerleşim birimleri inşa etmektedir. Ekonomik ve dini gerekçelerle cazip hale getirilen yerleşim birimlerinde yaşayan Yahudilerin sayısı hızla artmakta ve artan nüfusun ev, iş yeri, ibadethane, hastane gibi ihtiyaçları karşılanarak şehrin fizikî görünümünü değiştirilmektedir. Doğu Kudüs’te 1988’de 117 bin 550 olan Yahudi yerleşimci nüfusu bugün 232 bin 093’e yükselmiştir. Aynı bölgede 304 bin 444 Filistinli yaşamaktadır.

İsrail’in Doğu Kudüs’teki işgali BM’nin 242 sayılı kararı başta olmak üzere birçok uluslararası karara aykırıdır ve İsrail’in bölgedeki varlığı meşruiyet zemininden kesinlikle uzaktır.

Hal böyleyken İsrail’in Filistinli sivillere yönelik saldırılarının her biri İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, Cenevre Sözleşmeleri, Uluslararası Ceza Mahkemesi kurucu metni

2017 yılının başından bu yana İsrail-Filistin krizinde yaşanan gelişmelerin tamamı İsrail lehine yeni bir konjonktür ortaya çıkartıyor!

olan Roma Statüsü, İşkence ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Sözleşme (1984), Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Sözleşme (1979), BM Çocuk Haklarına İlişkin Sözleşme (1989) gibi uluslararası insancıl hukuku ve çatışma durumlarını düzenleyen anlaşmalara aykırı eylemler durumundadır. İsrail, işgal tarihi boyunca sayısız savaş suçuna imza atmıştır; en son yaşanan olaylarda Birleşmiş Milletler, Şeyh Cerrah mahallesinden tehcir edilmeye çalışılan ailelere yönelik eylemin savaş suçu kapsamına girebileceğini açıklamıştır.

Bölgede son haftalarda artan gerilim onlarca yıllık İsrail şiddetinin devamı niteliğinde değerlendirilse de özellikle 2017 yılının başından bu yana İsrail-Filistin krizinde yaşanan gelişmelerin tamamen İsrail lehine yeni bir konjonktür ortaya çıkardığını da söylemek gerekir. 2017’de ABD’de göreve gelen Donald Trump dört yıllık başkanlık döneminde İsrail’in tarihte benzeri görülmemiş şekilde arka arkaya büyük kazanımlar elde etmesi için imkan sağlamıştır. ABD’nin İsrail elçiliğinin Kudüs’e taşınması, Golan Tepeleri’nin İsrail toprağı olarak kabul edilmesi, “Yüzyılın Anlaşması” planı ve Arap ülkeleriyle normalleşme dört yıl gibi kısa bir sürede hayata geçirilmiştir ve ABD’nin desteğini arkasına alan İsrail hukuksuz eylemlerini dünya kamuoyundan hiçbir çekince duymaksızın hayata geçirmiştir. Aynı dönemde uluslararası sistemde artan güvenlik söylemleri ve sağ partilerin yükselişi İsrail siyasetinde zaten gücünü arttırmakta olan sağ partilerin büyük bir ivme yakalamasına sebep olmuştur. İsrail’de son iki yılda gerçekleşen dört seçimde sağ partilere verilen destek göze çarpmaktadır. Öyle ki sağcı terör örgütleri ile bağlantısı olduğu bilinen faşizan isimler son seçimlerde (23 Mart) Knesset’e girebilmiştir. Fakat Netanyahu’nun kimliği üzerinden yaşanan anlaşmazlık sağcı bir koalisyon hükümetinin kurulmasını engellemektedir.

2021 yılı başında ABD’de göreve başlayan Demokrat lider Joe Biden yönetiminin bölgedeki gerilimi ve çatışmacı söylemi yumuşatacağı beklenmektedir. Biden’ın Filistin tarafının

da dikkate alınacağı iki devletli çözümü desteklediği bilinmektedir. Filistinlilerin tüm dünyanın gözü önünde zorbalıkla tehcire mecbur bırakıldığı ve orantısız şiddete maruz kaldığı son gelişmeler Biden yönetimi için de bir sınav niteliğindedir. Henüz yalnızca bir kınamanın geldiği ABD yönetiminin olaylara yaklaşımı gelecek dönemdeki Filistin-İsrail politikası hakkında fikir verecektir.

İsrail, Doğu Kudüs’ü Yahudileştirme eylemlerinde ev ev ilerlemekte; İsrail polisi ve silahlı yerleşimciler Filistinlileri dünya kamuoyunun gözleri önünde evlerinden çıkartmaktadır. 23 Mart seçimlerinde Knesset’e giren Itamar Ben-Gvir gibi bazı İsrail milletvekilleri de fiili olarak Yahudi yerleşimcilere destek vermektedir. Yaşanan kriz savaş suçu kapsamına girebilecek bir hadise olmasına rağmen herhangi bir ülke tarafından kınama açıklamalarının ötesine geçecek etkili bir söylem veya eylem ortaya konulmamıştır. İsrail’in Filistinlilerin yaşadığı bölgeleri kantonlara bölerek aralarındaki bağlantıyı kesmek ve böylece ortada bir Filistin devletinin kalmayacağı şekilde işgali genişletmek hedefiyle gerçekleştirdiği eylemler ancak dünya kamuoyunun ortak çabası ile engellenebilir. BM’nin beş ülkenin kararına endeksli yapısı ve hareket alanının sınırlılığı İsrail aleyhine kararlar alınsa bile bunların caydırıcı bir zemine taşınmasını mümkün kılmamaktadır. Yine de farklı uluslararası örgütlerde İsrail’in hukuksuz eylemleri gündeme getirilerek en azından işgal rejimi üzerinde bir baskı oluşturulmalıdır. Bunun için de halkların sosyal medya başta olmak üzere farklı kanallarla konuyu gündemde tutarak kendi ülke yönetimlerine baskı oluşturması önem arz etmektedir.

İsrail, hukuki olarak dünya kamuoyu tarafından tanınmasa da fiili olarak birçok kazanım elde ederek Kudüs’ü Yahudileştirme yolunda emin adımlarla ilerlemektedir. Bu bağlamda Filistinliler “büyük felaket” anlamına gelen Nekbe’yi her gün yeniden ve yeniden yaşamaya devam etmektedir. Filistinlilere göre de onlar topraklarına geri dönene kadar Nekbe sona ermiş olmayacaktır.

